



Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo

Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, M.DC.LXXXIX.

Cap. CXCVIII. Explicatur intentio quarundam Bullarum Summorum Pontificum, Urbani VIII. & Gregorii XIII. circa caducitates feudorum sub dominio Cameræ existentium, ob non solutum canonem: Et quomodo ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98388](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98388)

& Cleric. cum pluribus quos sequitur, & citat Sanch. in *præcept. Decalog. lib. 7. c. 12. n. 1.*

Neque obstat Legatum factum per Religiosum conventui, cum clausula quod nihil prætere-
re possit, per quam videtur legatum factum fuisse
animo compensandi: ut bene tradit *Matia de clau-
sulis, part. 1. cap. 3. §. 30.* Quia hoc procederet, si tra-
ctaretur de iuribus præsentis super hæreditate dicti
Religiosi condentis testamentum; sed de iis non
agitur, imo de iuribus præsentis super hæreditate
materna, quæ non solum nondum obvenierant
tempore testamenti, sed etiam casus evenire pote-
rat, quod non obvenirent Religioso, utpote si ipse
matris præmorsuus fuisset: unde compensandi ani-
mus non potest intelligi, nisi de iuribus tunc com-
petentibus & præsentibus, non autem de competi-
turi in futurum, Socin. *senior cons. 93. n. 23. versu-
cul. Præterea, lib. 1.* cum pluribus aliis citatis per
Menoch. *lib. 4. præsumpt. 109. num. 57.* ubi enim nul-
lum est debitum, ibi non est de compensatione
tractandum: atqui tempore testamenti iura materna
non erant debita, quia casus mortis maternæ non-
dum evenerat; frustra igitur præteritur quod le-
gatum fuerit factum animo compensandi cum iu-
ribus, quæ nondum erant in rerum natura. Et fa-
cit à simili quod dicitur, renunciationem intelligi
debere de iuribus debitis de præsentibus tantum, non
autem de iis quæ debentur in diem, vel sub con-
ditione: Peregr. *de fideicom. artic. 2. num. 10.* Re-
manet igitur firma conclusio, quod bona patrimon-
ialia Monachi acquiruntur monasterio ipso iure.

10 Tercio loco supponendum est, quod non licet
Superioribus Religiosis, etiam iusta de causa,
quamvis sub prætextu magnæ utilitatis, vel neces-
sitaris Monasterii, seu Ordinis, concedere Mona-
cho licentiam possidendi bona stabilia, seu illorum
bonorum administrationem privatam, sed illam
omnino ad Officiales Monasterii pertinere cavetur
Concilio Trident. *sess. 25. de Regularib. c. 2. & tradit
Emmanuel Roderic. quest. regul. tom. 1. q. 19. art. 12.*
ubi post Navarrum concludit contrarium fore vo-
to paupertatis, & intentioni dicti Concilii, si Su-
perior horum bonorum administrationem alteri,
quam officialibus Conventus committeret: atque
ita declaratum fuit per Congregationem Eminen-
tissimorum Cardinalium, quam refert Quaranta in
*sum. Bullar. in verbo, Casus reservati, post num. 6. in
responsione ad primam questionem*: quod distinctius
præcepit felic. rector. Urbanus VIII. in sua constit. *in
sum. Bullar. in verbo, Casus reservati, post num. 6. in
responsione ad primam questionem*: quod distinctius
præcepit felic. rector. Urbanus VIII. in sua constit.
quam refert Lezana in *summa quest. regul. lib. 1. c. 6.*
11 num. 25. & 26. ubi dicit nunquam posse conce-
di Religioso per Superiorem, aliquam rem, quæ-
cunque illa sit, ad usum irrevocabilem; quia hoc
esset directe contra essentiam voti paupertatis, adeo
ut nec summus Pontifex possit hanc licentiam Re-
ligioso concedere, nisi cum ipso dispenset in voto
paupertatis: Sanch. in *præcept. Decalog. lib. 7. c. 17.*
num. 29.

12 Quarto supponendum est, quod ex præmissis in-
feratur, nempe Monachum non testari, contrahere,
aut aliquo modo disponere de bonis maternis, aut
aliis patrimonialibus, jam (ut dictum est) ipso iu-
re Monasterio quæstis; cum non possit Monachus
per quamcunque licentiam sibi datam, dispo-
nere in præjudicium juris jam quæsti Monasterio, ut
probat Sanchez *lib. 7. in præcept. Decal. cap. 8. n. 56.*
post Gamman. *decis. 308. n. 1. & 3.* quia huiusmodi
licentia non potest præjudicare juri tertii, nec
summus Pontifex vult unquam illi derogare, ut
bene declarat ibidem Sanchez.

Sanlegerii Tom. 11. Pars I.

Quinto supponendum est, quod nullus Præla-
tus summo Pontifice inferior potest dispensare su-
per voto paupertatis, & concedere Monacho licen-
tiam testandi, etiam si interveniret consensus Mo-
nasterii, vel etiam Capituli generalis: Sanch. *loco
citato, lib. 7. cap. 8. num. 5. †* Et licet Vicelegatus
ex suis facultatibus possit licentiam testandi conce-
dere quibuscumque personis Regularibus, vel sæ-
cularibus, de quibuscumque bonis, etiam ex pro-
ventibus Ecclesiæ acquisitis, ut patet ex bulla Six-
ti IV. *sub 10. Kalend. Martii 1475.* Tamen non
habet facultatem derogandi juri quæstio Mona-
sterio, quia hoc esset dare licentiam disponendi de
re aliena; quod fieri non debet, ut bene ostendit
Sanch. *dicto cap. 8. n. 5.*

Quamobrem clarum est, contractum transa-
ctionis factum per dictum Monachum unà cum
fratre super iuribus paternis vel maternis, jam
Monasterio acquisitis, nullum esse, nec præjudi-
care Monasterio, non obstantibus licentiis il-
li per Vicelegatum vel Abbatem concessis; quæ
non possunt subsistere in præjudicium juris quæ-
sti Monasterio, neque permittere ut Monachus tes-
tetur de re aliena in præjudicium tertii.

CAPVT CXCVIII.

Explicatur intentio quarundam Bullarum
summorum Pontificum Urbani VIII. &
Gregorii XIII. circa caducitates feudo-
rum sub dominio Cameræ existentium,
ob non solum canonem. Et quomodo
quis excusetur à caducitate ob justam
ignorantiam, aut etiam propter non
obtentam investituram. Caducitatem
vivo auctore incursum, & non declara-
tam, non posse postea contra illius hæ-
redes declarari. Moræ purgationi locum
esse, facta celeri satisfactione dictis bul-
lis non obstantibus. Scientiam Officia-
lium Principis sufficere, illamque conje-
cturis probari. Vassallum ignorantem
rem esse feudalem excusari, maxime at-
tenta generali patriæ consuetudine.

SVMMARIVM.

- 1 Vassallus si non acceperit investituram, postquam
fendam sibi delatum est, fendi privationis poenam
incurrit.
- 2 Caducitas per auctorem incursum, & eo vivente non
declarata, non potest contra illius successores
declari.
- 3 Novus fendi possessor admittendus est ad homagium,
si paratus sit moram celeri satisfactione purgare.
- 4 Dolus Vassalli requiritur, & contemptus Domini,
ad hoc ut privetur propter investituram non ob-
tentam.
- 5 Moræ purgatio in Vassallo admittitur antequam
Dominus illum in ius vocaverit.
- 6 Scientia Officialium Camera præsumitur, cum om-
nes scripturas & libros præ manibus habeant.
- 7 Scientia Officialium supposita, habetur pro scientia
Domini.

P. Vassallus

170 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerii.

- 8 Vassallus ignorans rem esse feudalem, justam habet excusationis causam erga Dominum, cui homagium non præstitit.
- 9 Quod dicitur, alienatione feudum aperiri Domino, intelligitur quando à scientibus alienatur.
- 10 Vassallus justam habet causam ignorantie quando agitur de facto alieno.
- 11 Bulla Urbani VIII. super caducitate feudorum, nihil de novo disponit, sed confirmat duntaxat constitutiones summorum Pontificum prædecessorum.
- 12 Bulla Gregorii XIII. super caducitate feudorum incurrenda, in quibus casibus locum habeat.
- 13 Bulla prædicta non habet locum, quando vassallus est in iusta & probabili ignorantia.
- 14 Bulla excludens ignorantiam, intelligitur de ignorantia constitutionis, sed non de iusta ignorantia facti.
- 15 Dicitio temerè, requirit dolum & culpam illius, cui pena infligitur.
- 16 Mora non incurritur per eum, qui ignorat se esse debitorem.
- 17 Diuturna parie observantia, qua Vassalli admittuntur ad purgationem mora facta celeris satisfactione, prodest illi qui paratus est facere ea, ad qua tenetur erga Dominum.

Excitata fuit dubitatio super executione cujusdam Bullæ felic. record. Urbani VIII. quæ est quarta in Bullario, inter ejus constitutiones, sub Datum pridie Calend. Octobris anni 1623. & Gregorii XIII. quæ est in bullario 63. incipiens, *Ad Romani Pontificis*, anno 1580. Calendis Junii. Quibus cavetur, feuda ad Cameram Apostolicam, defectu solutionis jurium eidem Cameræ debitorum devolvi. Siquidem cum ab antiquissimo, & plusquam centenatio tempore fuisset per Officiales Cameræ facta infeudatio cujusdam rei insignis cum suis pertinentiis in favorem alicujus, pro se, & suis hæredibus, & successoribus quibuscumque stipulantis, reservato Sedi Apostolicæ homagio, & fidelitatis juramento, sub annua unius nummi argentei solutione, idque sub feudo nobili, & prout alia feuda nobilia teneri, & possideri consueverunt, & canon exsolutus Cameræ, ac homagium in qualibet mutatione possessoris præstitum fuisset usque ad annum 1491. inclusive: ab illo vero in hæc usque tempora, nec homagium exhibitum, nec canon solutus fuisset: Dubitatum fuit, utram hodie locus sit caducitati, & quo remedio huic possessori consulendum esse possit; cum sit in probabili ignorantia, eo quod ille ultimus qui censum persolverat, mortuus erat relicta unica filia hærede, quæ ad aliam familiam hujus rei nesciam per legitimas nuptias transierat.

Hæc quæstio in duas considerationes dividenda est, quarum prior juris communis dispositionem respicit: posterior dictas bullas Pontificias.

In primo capite hæc certa regula constituenda est, quod si vassallus postquam feudum ad ipsum devenerit, non accepit investituram, feudo privandus est & locus est illius devolutioni: §. *præterea* si quis infeudatus, de prohibita feudi alienat. per *Lodhar. in sine. cap. 1. in princip.* Quæ fuit prima causa feudi amitt. *lib. 1. de capitulo Corradi, Caldas de jur. emphyteut. lib. 1. quæst. 5. num. 11. Riccius collectan. 1553.*

Secundò dixi, caducitatem per authores ultimi possessoris incurritur, hodie declarari non posse contra illius hæredes, sicut nec contra alios possessores bonorum, si contra ipsorum authoritatem viverent, nulla facta fuerit caducitatis declaratio per Cameram: prout fuit decisum per *Cardorum decis. 2. & 3. sub tit. de locato*, Benintendi *decis. 37. num. 17.* Et licet illi DD. loquantur de emphyteuta, idem tamen etiam obtinet in feudatario: quia cum caducitas proveniat ex delicto, extinguitur per consequens cum morte delinquentis, & censetur remissa caducitas, si vivente vassallo perita non fuerit: *Riminald. jun. conf. 2. 2. m. 26. & 27. Bellon. jun. conf. 68. m. 11. Mantie. de tacit. censu. lib. 2. tit. 27. numero 34. Gratian. discept. 378. numero 9. & 10.*

Tertio dixi novum hunc feudi possessorum, veriori & receptiori sententia admittendum esse ad homagium, & fidelitatis præstationem, purgationem per celerem satisfactionem: ut de veriori, & æquiori sententia testatur *Rosental. de feud. cap. conclus. 59. maxime in Gloss. A. & B. ubi plene hanc sententiam allegat: Guid. Pap. decis. 161. ubi dicit moram purgati posse, & vassallum ad homagii præstationem admitti debere, si id petat antequam in jus vocaretur: Theaur. decis. 2. 7. n. 1. ubi dicit dolum esse necessarium ad hoc, ut propter investituram non petam vassallus feudo privari possit; & quod ad hunc effectum contemptus Domini est necessarius: & ita in Camera Imperiali fuisse judicatum testatur *Rosental. decis. 146. conclus. 56. num. 5. Meno. h. conf. 132. numero 12. 13. & 14. Iul. Clar. in §. Feudum, decis. numero 9. versic. sed nunquid vassallus, Caducum emphyteut. de renovat. emphyteutis, quæst. 1. ubi dicit quod si Dominus lapsus tempore declaraverit caducitatem, non est illi locus: & hanc sententiam æquiorē esse testatur *ibid. numero 1. versic. sed prior sententia*: Et tandem post longam disputationem, & discursum, ita concludit, de tenendum monet, nempe quod in feudis purgatio mora vel intra mensem post annum & diem computandum; vel etiam post celeris satisfactionem, antequam Dominus caducitatis declarationem haberet, *Menoch. de rell. feud. in interpret. cap. 47. Riccius collectan. 1553. in textu ampliat*, ubi quod admittitur mora purgatio antequam vassallus in jus vocatus.**

Neque refragatur probabilis ignorantia summorum Pontificis, & ejus Officialium. Quia quoad Officiales Cameræ non est dubitandum de illorum scientia, cum libros & scripturas jurium Cameræ habeant, & semper præ manibus habuerint, ex quo præsumitur illos hujusce negotii notitiam habuisse: *Alexand. conf. 347. num. 5. versic. pro hoc etiam lib. 2. Tusch. in verbo, Scientia, conclus. 64. numero 7.* & cum ex officio teneretur de similibus negotiis se informare, præsumitur hoc illos fecisse: paria siquidem sunt scire, & scire debere. *Julianus ff. ad Macedonian. Ludovis. decis. 1. 2. 7. & 8. Sciantia autem Officialium supposita, habetur pro scientia Domini: Rot. decis. 387. n. 6. pariter recentior. maxime stante diuturnitate temporis, & aliis circumstantiis.*

Quarto dixi, in omnem eventum ipsum feudatarium excusandum esse à caducitate, propter ignorantiam rei feudalis: quia inter cetera, quid Dominus agens ad caducitatem probare debet; hoc est, nempe quod vassallus sciret, aut scire deberet rem esse feudalem: *Gloss. in cap. 1. in verbo, autem*

Qu. & Res. benef. Pars III. Cap. CXCIX 171

- annum, Quando miles investire debet. In istis feudum, Guid. Pap. decis. 454. num. 5. Ricc. collectan. 2150. versio. excusatur adhuc vassallus: & probatur in cap. unico de controversiis inter Dominum & emptorem rem fendi ibi: Et quod dicitur alienatione feudum aperiri Domino, intelligendum est cum à secentibus alienatur: textus etiam in cap. beneficium, & ibi Gloss. in verbo ignorans, & ibidem Bald. num. 24. & in cap. unico, §. si vassallus, si de fundo defuncti sit contentio inter Dominum & agnatos vassalli, ibi: Si vassallus feudum alienavit ignorans, non Domino, sed ipsi vassallo restituendum est. Et in casu nostro, cum agatur de facto alieno, probabilis est ignorantia: l. fin. §. pro suo, l. plurimum, ff. de iuris & facti ignorant. Sord. decis. 221. num. 1. & melius Caldas de renovat. emphyt. lib. 1. qu. 5. num. 29. Rota decis. 95. num. 1. p. 1. recent. Mantica de tacit. convent. lib. 2. tit. 3. §. 8. n. 12.
- 11 Secundum hujus questionis caput versatur circa interpretationem dictarum Bullarum Apostolicarum. Et quidem in bulla Urbani VIII. non est dictum insistendum, cum nihil de novo contineatur, sed sit duntaxat confirmatoria bullarum per predecessores summos Pontifices factarum super infeudatione, & alienatione bonorum, & terrarum ad Sedem Apostolicam spectantium; & super prerogatione, & extensione infeudationum, & nova concessione feudorum jam devolutorum, vel devolvendorum. Itaque dicta Bulla non nocet, si constitit locum non fuisse devolutioni, & caducitati in vim Bullarum & constitutionum precedentium.
- 12 Major igitur oritur videtur difficultas ex bulla Gregorii XIII. qua caveretur, omnes & singulos sancte Romanæ Ecclesiæ feudatarios teneri singulis annis jura consueta Cameræ persolvere; alioquin eorum feuda sint ad Cameram ipso jure devoluta, & dominium utile consolidatum cum directo absque alia declaratione.
- 13 Sed hæc obiectio non debet nocere feudatario constituto in bona fide, propter justam & probabilem ignorantiam, ut in terminis caducitatis feudi probat Ioan. Baptista Costa in tract. de facti scientia, inspectione §. n. 2. cum consilio ibidem inserto: Menoch. conf. 865. n. 1. quod factum est in eadem causa in qua Costa consuluit. Quod præsertim locum habet, quia agebatur de hæredibus, & hæredum hæredibus, in quibus multò probabilior est ignorantia ad effectum vitandæ caducitatis: Gloss. & DD. in l. 2. C. de jur. emphyteut. l. qui in alterius, & ibi Decius, & Cagnolus, ff. de reg. jur. Iason in l. finali, C. de jur. emphyt. n. 127. Roland. conf. 66. n. 19. lib. 3. Honded. conf. 42. n. 13. & seqq. vol. 2. qui saltem dicit debere succurri emphyteutæ ignorantem remedio restitutionis in integrum: Caval. dec. 94. n. 1. & seqq. Rot. dec. 896. n. 2. p. 4. divers.
- 14 Et licet in dicta Bulla Gregorii XIII. dicatur locum esse devolutioni adversus hæreses ignorantes, hoc intelligitur de ignorantia constitutionis; sed nos versamur in ignorantia facti, de qua non loquitur Bulla, immò illam admittit, dum in §. 5. loquitur de illis, qui temerè, & indebitè jura Cameræ derinent: quia dictio illa temerè, æquivalens dictioni scienter & consilio: Barbosa de dictionib. c. 404. Idem dicendum est de dictione morosos, qua utitur Bulla in §. 5. & 7. quia mora non incutitur per eum qui nesciebat se esse debitorem, quod re, & ibi DD. ff. si eorum petatur, Tiraquell. de retract. conventional. §. 4. glossa 6. n. 5. ubi loquitur de hærede ignorante, Sord. decis. 260. n. 16. Gratian. discept. forens. 707. n. 13.

Sanlegerii Tom. II. Pars I.

Et hæc multò magis procedunt, stante antiqua observantia hujus patriæ, qua omnes feudatarii semper admissi fuerunt ad purgationem moræ, mediante celeri satisfactione, juncta præsertim exceptione bullæ non publicatæ, quæ non ligat dum tractatur de incurrenda pœna: Pareus decis. 274. lib. 1. Rot. decis. 578. n. 3. p. 1. divers. Menoch. de arbitrar. cas. 185. n. 3. & 4. idque etiamsi ageretur de bulla impressa in Bullario, & continente decretum irritans.

Et ita conclusum fuit in favorem feudatarii, propter justam & probabilem illius ignorantiam.

CAPVT CXCIX.

Alienationem bonorum Ecclesiæ, temporis diuturnitate, & rei judicatæ, ac transactionis legitimè confirmatæ autoritate munitam, in dubium revocari nō posse. Transactionis titulum esse sufficientem ad corroborandam præscriptionem validitatis alienationis bonorum Ecclesiæ spatio quadraginta annorum, cum sufficiat titulus aliqua ratione coloratus. Læsonem in transactione intervenisse quomodo probati possit: & quàm difficilis sit hoc casu probatio. Titulum cum longissimo tempore non requiri ad acquirendam exceptionem.

S Y M M A R I V M.

- 1 Sententia antiquissima sola probat sine actis super quibus lata fuit.
- 2 Transactio longissimo tempore observata, non indiget justificatione; sed omnia præsumuntur solemniter gesta.
- 3 In præsumptione qua oritur ex longissima transactionis observantia, non debet adduci tempus vite Prælati transigentis, quod tamen est deducendum quando agitur de præscriptione.
- 4 Transactio super rebus Ecclesiæ, licet non afficiat successores in beneficio, afficit tamen si longissimo tempore fuerit observata, quia tunc efficitur realis.
- 5 Successores exigentes summas in transactione conventas, censentur illam tacite ratificare.
- 6 Contra Ecclesiam præscribitur spatio quadraginta annorum, interveniente titulo putativo, aut vero, & bona fide, quæ præsumitur.
- 7 Titulus transactionis præbet usucapiendi potestatem.
- 8 Titulus invalidus non sufficit ad præscribendum, sufficit tamen si aliqua ratione sit coloratus.
- 9 Laicus præscribit adversus Ecclesiam etiam sine titulo, nisi agatur de rebus in quibus adest juris resistencia.
- 10 Dominium probatur ex sola possessione triginta, vel quadraginta annorum; etiam si non constet de titulo.
- 11 Temporis diuturnitas, concurrente diuturna observantia facit ut omnia præsumantur solemniter gesta.
- 12 Qui vult allegare læsonem intervenisse in transactione, teneatur producere omnia acta, super quibus transactio facta fuit.

P 2

13 DU